

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Γ΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Η διάσωση της Ευρώπης»

Συγγραφή: ΘΕΟΔΩΡΑ ΤΡΙΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Εφαρμογή: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΡΙΜΗ-ΚΥΡΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι .Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Η διάσωση της Ευρώπης

Εφαρμογή σεναρίου

Κατερίνα Τρίμη-Κύρου

Δημιουργία σεναρίου

Θεοδώρα Τριαντοπούλου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Σχολική μονάδα

Βαρβάκειο Π.-Π. Γυμνάσιο

Χρονολογία

Από 25-11-2014 έως 9-12-2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

4η ενότητα: Ενωμένη Ευρώπη και Ευρωπαίοι πολίτες

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

3 διδακτικές ώρες

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: εργαστήριο φιλολογικών μαθημάτων του σχολείου

Π. Εικονικός χώρος: wiki του τμήματος

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Η εργασία των μαθητών/τριών διευκολύνθηκε από το γεγονός ότι τόσο η εκπαιδευτικός όσο και οι μαθητές/τριες ήταν εξοικειωμένοι/ες με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο. Επίσης, χρειαζόταν η σχολική αίθουσα να διαθέτει προβολέα ή διαδραστικό πίνακα και ηχεία.

Όσον αφορά τη φάση της παραγωγής λόγου αξιοποιήθηκε επεξεργαστής κειμένου και ένα ήδη υπάρχον wiki που είχε δημιουργηθεί για το τμήμα, αφού προηγουμένως η εκπαιδευτικός είχε βεβαιωθεί ότι καλυπτόταν η βασική υλική προϋπόθεση οι μαθητές/τριες του τμήματος να έχουν στο σπίτι υπολογιστή και σύνδεση με το διαδίκτυο. Εάν δεν καλυπτόταν αυτή η προϋπόθεση, η εκπαιδευτικός όφειλε να εξασφαλίσει χώρο και χρόνο στους οποίους οι μαθητές/τριες που δεν είχαν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στη διαδικασία από το σπίτι τους θα μπορούσαν να αναρτήσουν τις εργασίες και τα σχόλιά τους στο σχολείο. Προφανώς, ήταν απαραίτητη η επαρκής εξοικείωση με την πλατφόρμα wiki αφενός της εκπαιδευτικού και αφετέρου των μαθητών/τριών, καθώς και των τελευταίων με τον επεξεργαστή κειμένου. Αν ήταν πρώτη φορά που αξιοποιούταν η πλατφόρμα από το τμήμα, θα έπρεπε να προηγηθεί μια διδακτική ώρα παρουσίασης του τρόπου πλοήγησης στην πλατφόρμα και να δοθούν «οδηγίες χρήσης».

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Θεοδώρα Τριαντοπούλου, Η διάσωση της Ευρώπης, Νεοελληνική γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου, 2014.

Το σενάριο αντλεί

–

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Βασικοί στόχοι του σεναρίου ήταν οι μαθητές/τριες αφενός να εξοικειωθούν με μια τεχνική που θα μπορούσαν εφεξής να χρησιμοποιούν για την αποδόμηση και ερμηνεία της εικόνας, αφετέρου να συνειδητοποιήσουν τη συμβολή που μπορεί να έχουν για τη μετάδοση του μηνύματος οι λοιποί κώδικες επικοινωνίας εκτός από την εικόνα σε ένα πολυτροπικό κείμενο όπως το κινούμενο σχέδιο. Για τον πρώτο στόχο αξιοποιήθηκε σε πρώτη φάση μια γελοιογραφία του Μ. Κουντούρη με θέμα την Ευρωπαϊκή Ένωση από την οποία απουσιάζει ο γραπτός λόγος, πάνω στην οποία οι ομάδες εργάστηκαν με τη βοήθεια ενός φύλλου εργασίας. Στη συνέχεια τα βήματα που ακολουθήθηκαν για την πρώτη γελοιογραφία εφαρμόστηκαν και σε άλλες που προσεγγίστηκαν στην ολομέλεια και τέλος οι μαθητές/τριες εφάρμοσαν την τεχνική που έμαθαν για να ξεκλειδώσουν μια νέα γελοιογραφία που επέλεξαν και κατέθεσαν σε ατομικό γραπτό κείμενο την ερμηνεία τους και τον δικό τους προβληματισμό για το παρόν και το μέλλον της Ευρώπης. Για τον δεύτερο στόχο αξιοποιήθηκε ένα κινούμενο σχέδιο του οποίου η σκηνή κατάληξης ήταν η γελοιογραφία που μελετήθηκε αρχικά, οπότε έγινε μια σύγκριση μεταξύ των δύο εκδοχών του ίδιου μηνύματος. Παράλληλα, βέβαια, το σενάριο έδωσε την ευκαιρία να αναπτυχθεί αρχικά στις ομάδες και στη συνέχεια στην ολομέλεια ένας αρκετά πλούσιος προβληματισμός όσον αφορά την κρίση που αντιμετωπίζουν σήμερα πολλές χώρες που ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και τη στάση της Ε.Ε. απέναντι σε αυτή την κρίση.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το σενάριο επικαλείται τα βιώματα και τις κοινωνικοπολιτικές προσλαμβάνουσες των μαθητών/τριών, για να κινητοποιήσει το ενδιαφέρον και κυρίως για να

διευκολύνει την προσέγγιση και τη βαθύτερη κατανόηση της προς ανάλυση εικόνας-γελοιογραφίας (Freire 2014). Εμπνέεται από τη θεωρία του κοινοτικού εποικοδομητισμού (Σαπουντζής, 2011) και σε ένα βαθμό από την Παιδαγωγική του Κριτικού Γραμματισμού και των Πολυγραμματισμών (Cope & Kalantzis 2000): Οι μαθητές/τριες εργάζονται σε ομάδες, αλληλοβοηθούμενοι/ες στην αποδόμηση της εικόνας, καθοδηγούμενοι/ες από ένα φύλλο εργασίας που παρέχει την απαραίτητη σκαλωσιά (scaffolding) για τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσουν, ώστε να «ξεκλειδώσουν» το μήνυμά της. Η διεπιδραστική μαθησιακή διαδικασία καλλιεργεί την κριτική σκέψη των μαθητών/τριών και τους/τις ευαισθητοποιεί κοινωνικοπολιτικά και πολιτισμικά (Αρχάκης & Τσάκωνα χ.χ.) Ύστερα το τμήμα επανέρχεται στο σχήμα της ολομέλειας (overt instruction: ανοικτή διδασκαλία) και, προσεγγίζοντας κάποια ακόμη παραδείγματα, προχωρά στην εμβάθυνση επί της τεχνικής της αποδόμησης της εικόνας (μεταγνώση). Ταυτόχρονα ενθαρρύνεται η βαθύτερη κατανόηση και οι μαθητές/τριες ενδυναμώνονται, ώστε να αποκτήσουν την αυτοπεποίθηση που απαιτείται, ώστε να αναπτύξουν τη δική τους κριτική στάση απέναντι στα κείμενα και τα κοινωνικά τους συμφραζόμενα. Τέλος, προχωρούν στη δική τους παραγωγή λόγου, μετασχηματίζοντας την εικόνα σε κείμενο όπου καταθέτουν τη δική τους ερμηνεία και άποψη (transformed practice: μετασχηματισμένη πρακτική).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδίωξη του σεναρίου ήταν οι μαθητές/τριες:

- να προβληματισθούν για το παρόν και το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να διαμορφώσουν τις δικές τους απόψεις·
- μέσα από τη διεπίδραση με στόχο την αποκωδικοποίηση της εικόνας, να συνειδητοποιήσουν αφενός πόσο διαφορετικές αναγνώσεις μπορεί να έχει μια

εικόνα, αφετέρου πόσο σημαντική είναι η συνεργασία και ο διάλογος για την ανάλυση ενός προβλήματος προς επίλυση και για την εξαγωγή συμπερασμάτων·

- να μάθουν να σέβονται τον συνομιλητή και τις απόψεις του και να συνειδητοποιήσουν ότι την πιο οξυδερκή ματιά και τις πλουσιότερες ιδέες πάνω σε τέτοιου είδους θέματα τις έχουν συμμαθητές/τριες ενήμεροι κοινωνικά και πολιτικά·
- να καλλιεργήσουν την κριτική τους ικανότητα και να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση και εμπιστοσύνη στη σκέψη τους.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Το σενάριο επιδίωξε οι μαθητές/τριες:

- να ασκηθούν στην αποδόμηση γελοιογραφιών από τις οποίες απουσιάζει ο λόγος και να κατανοήσουν τη σημασία της περιγραφής και της αφήγησης ως μέσων για την αποκωδικοποίηση της·
- να συνειδητοποιήσουν ότι η πολιτική γελοιογραφία αποτελεί ένα σχόλιο στη σύγχρονη κοινωνικο-οικονομική πραγματικότητα·
- να μάθουν να διακρίνουν την οπτική γωνία του γελοιογράφου·
- να ασκηθούν να εντοπίζουν και να κατανοούν τη συμβολή των διαφόρων σημειωτικών τρόπων στη νοηματοδότηση ενός πολυτροπικού κειμένου και να αξιολογούν την αποτελεσματικότητά τους.

Γραμματισμοί

Κλασικός γραμματισμός

Επιδιώχθηκε οι μαθητές/τριες να ασκηθούν:

- στην προφορική διατύπωση και ανταλλαγή επιχειρημάτων·
- στην ατομική παραγωγή λόγου και πιο συγκεκριμένα: στην ανάπτυξη παραγράφου, στην περιγραφή και στον ερμηνευτικό σχολιασμό·

- στη μετατροπή πολυτροπικού κειμένου σε μονοτροπικό·
- προαιρετικά στη συγγραφή άλλων κειμενικών ειδών (συνεντεύξεις, ρεπορτάζ, διάλογοι).

Νέοι γραμματισμοί

Επιδιώχθηκε οι μαθητές/τριες:

- να ασκηθούν στη χρήση του επεξεργαστή κειμένου και να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που προσφέρει για διαρκή βελτίωση του κειμένου·
- να χρησιμοποιήσουν το wiki ως περιβάλλον ανάρτησης και βελτίωσης της εργασίας τους, μετά από την ανατροφοδότηση που δίνει επί τόπου η εκπαιδευτικός, συνειδητοποιώντας ότι το διαδίκτυο προσφέρει πολύ περισσότερες δυνατότητες από όσες συνήθως χρησιμοποιούν.

Κριτικός γραμματισμός

Επιδιώχθηκε οι μαθητές/τριες:

- να καλλιεργήσουν την ικανότητά τους να κρίνουν ένα κείμενο χωρίς να διστάζουν να διατυπώνουν την άποψή τους, ακόμα κι αν αυτή θέτει υπό αμφισβήτηση το περιεχόμενο έγκυρων πηγών, όπως σχολικών εγχειριδίων κτλ·
- να αναπτύξουν δεξιότητες και στρατηγικές μεταγνωστικού τύπου, εστιάζοντας στη διαδικασία αποκωδικοποίησης του μηνύματος μιας εικόνας·
- να συνειδητοποιήσουν ότι μια πολιτική γελοιογραφία σχολιάζει την πραγματικότητα από συγκεκριμένη οπτική γωνία, συνεπώς δεν εκπέμπει ουδέτερο, αντικειμενικό μήνυμα.

Διδακτικές πρακτικές

Το σενάριο εμπνέεται από τις εξής βασικές παιδαγωγικές-διδακτικές αρχές:

α) Η σχέση εκπαιδευτικού-μαθητών/τριών είναι μια σχέση ισοτιμίας και συνεργασίας, καθώς οι μαθητές/τριες είναι φορείς γνώσεων και εμπειριών που πρέπει να τυγχάνουν αναγνώρισης (Freire 2014).

β) Ο ρόλος του εκπαιδευτικού δεν είναι να μεταδίδει έτοιμες γνώσεις αλλά να καθοδηγεί τους/τις μαθητές/τριες στην ανακάλυψη-κατασκευή των νέων γνώσεων, τονώνοντας την αυτενέργεια και την αυτοπεποίθησή τους.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το θέμα του σεναρίου της Δώρας Τριαντοπούλου ήταν πολύ επίκαιρο, καθώς συνέπιπτε με τις έντονες την εποχή που εφαρμόστηκε εξελίξεις όσον αφορά την ευρωπαϊκή οικονομική βοήθεια προς την Ελλάδα και τις επιπτώσεις των όρων που συμφωνήθηκαν. Οι μαθητές/τριες είχαν από τα ΜΜΕ και τις συζητήσεις στον οικογενειακό και κοινωνικό τους περίγυρο τις απαιτούμενες προσλαμβάνουσες, ώστε να είναι σε θέση να συζητήσουν τη στάση της Ε.Ε. απέναντι στην οικονομική και κοινωνική κρίση που αντιμετωπίζουν οι χώρες που την συναποτελούν, ιδίως οι χώρες του Νότου. Έτσι ήταν πρόσφορο το έδαφος για την ενασχόληση του τμήματος με αυτή τη θεματική.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο θεματικά συνδέεται με την 4^η ενότητα της Νεοελληνικής Γλώσσας της Γ΄ Γυμνασίου και συνάδει με το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για το Γυμνάσιο (2011), καθώς εμπνέεται από τον εκπαιδευτικό κονστрукτιβισμό και αξιοποιεί την ομαδοσυνεργατική μέθοδο καθώς και την πλατφόρμα wiki, μια από τις εκπαιδευτικές πλατφόρμες που προτείνονται από το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Κατά πρώτον οι ΤΠΕ αξιοποιήθηκαν ως εργαλεία προβολής σε κοινή θέα (προβολέας, ηχεία) ή ως περιβάλλοντα παρουσίασης (wiki) των αντικειμένων μελέτης, δηλαδή των γελοιογραφιών και του κινούμενου σχεδίου. Κατά δεύτερον

αξιοποιήθηκαν ως μέσα πρακτικής γραμματισμού: οι μαθητές/τριες για την παραγωγή λόγου εργάστηκαν με τον επεξεργαστή κειμένου, ανάρτησαν την εργασία τους στο wiki, έλαβαν εκεί ανατροφοδότηση από την εκπαιδευτικό και βελτίωσαν το ψηφιακό κείμενο λαμβάνοντας υπόψη αυτήν την ανατροφοδότηση.

Κείμενα

- Το κινούμενο σχέδιο του Μ. Κουντούρη με τίτλο [Διάσωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#).
- Γελοιογραφίες του Μ. Κουντούρη και άλλων γελοιογράφων με θέμα την Ε.Ε. αναρτημένες στις ακόλουθες διευθύνσεις:
 - <http://www.educartoon.gr/tag/%ce%b5%cf%85%cf%81%cf%89%cf%80%ce%b1%cf%8a%ce%ba%ce%ae-%ce%ad%ce%bd%cf%89%cf%83%ce%b7/>
 - <http://tospirto.net/book/news/12198>
 - <http://onusnewsgr.blogspot.com/2012/10/skitso.html>

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1^η διδακτική ώρα

Όταν μπήκαν οι μαθητές/τριες στην αίθουσα διδασκαλίας η εκπαιδευτικός τους ζήτησε να εγκατασταθούν ανά τέσσερις στα τραπέζια εργασίας, χωρισμένοι/ες στις ομάδες του προηγούμενου project του τμήματος. Εκεί τους περίμενε ένα [φύλλο εργασίας](#) που όριζε ως αποστολή τους να μελετήσουν τη γελοιογραφία του Μ. Κουντούρη που ακολουθεί, να μαντέψουν την ιστορία που κρύβεται πίσω από αυτή και στη συνέχεια να δώσουν την ερμηνεία τους στο μήνυμα της γελοιογραφίας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Στην οθόνη της αίθουσας η εκπαιδευτικός πρόβαλε την εν λόγω γελοιογραφία, εξηγώντας ότι πρόκειται για μια γελοιογραφία που έλαβε την πολύ σημαντική διάκριση της «Καλύτερης Γελοιογραφίας» του 2013 σε διαγωνισμό όπου συμμετείχαν γελοιογράφοι από 75 χώρες. Πρόσθεσε ότι αφού καταλήξουν οι ομάδες στην πρόβλεψή τους και την παρουσιάσουν, θα προβληθεί ένα κινούμενο σχέδιο που θα αποκαλύψει την ιστορία και έτσι θα φανεί ποιες μάντεψαν σωστά.

Οι μαθητές/τριες άρχισαν να δουλεύουν πάνω στα μέρη Α και Β του φύλλου εργασίας, ενώ η εκπαιδευτικός μετακινούταν από ομάδα σε ομάδα, παρακολουθώντας την εξέλιξη της συζήτησης και θέτοντάς τους ερωτήματα που τις

βοηθούσαν να παρατηρήσουν λεπτομέρειες-κλειδιά για την κατανόηση του μηνύματος της εικόνας ή να κατευθύνουν ορθότερα την ανάπτυξη του συλλογισμού τους.

Λίγο πριν το τέλος της ώρας η εκπαιδευτικός κάλεσε τις ομάδες τη μία μετά την άλλη να παρουσιάσουν την ιστορία που μάντεψαν ότι κρύβεται πίσω από την εικόνα, δίνοντας και μια σύντομη ερμηνεία της. Οι περισσότερες από τις ομάδες φαντάστηκαν μια ιστορία παραπλήσια με αυτή του δημιουργού της γελοιογραφίας και του κινούμενου σχεδίου. Δύο από αυτές εξήγησαν ότι τα «πτώματα» ήταν χώρες που κινδυνεύουν από οικονομική κατάρρευση όπως η Ελλάδα και άλλες χώρες του Νότου και ότι η Ε.Ε. δεν καταφέρνει να τις σώσει ή καθυστερεί να ενεργήσει και δεν προλαβαίνει να τις σώσει. Κάποια άλλη ομάδα θεώρησε ότι τα «πτώματα» δεν ήταν χώρες αλλά άνθρωποι σε απόγνωση λόγω της οικονομικής κρίσης, που οδηγούνται στην αυτοκτονία, η οποία δεν αποσοβείται παρά το γεγονός ότι η Ε.Ε. προσπαθεί να βοηθήσει. Όμως το κουδούνι κτύπησε πριν να προλάβει το τμήμα να παρακολουθήσει το κινούμενο σχέδιο και η εκπαιδευτικός είπε ότι μένει να ανακαλύψουν στο επόμενο μάθημα αν η ιστορία τους πλησιάζει και κατά πόσο στην ιστορία του Μ. Κουντούρη.

2^η - 3^η διδακτική ώρα

Η εκπαιδευτικός υποδέχθηκε το τμήμα έχοντας ήδη στο διάλειμμα συνδέσει υπολογιστή, προβολέα και ηχεία για την προβολή του κινούμενου σχεδίου. Οι μαθητές/τριες παρακολούθησαν το σύντομο φιλμάκι και ζήτησαν να επαναληφθεί ακόμη μια φορά. Ύστερα η εκπαιδευτικός ζήτησε κάποιος να αφηγηθεί την ιστορία που μόλις προβλήθηκε και να θυμηθεί ποιες ομάδες είχαν μαντέψει ορθά. Στο σημείο αυτό ρώτησε τα μέλη αυτών των ομάδων αν μετά την προβολή φωτίστηκε διαφορετικά η ιστορία που φαντάστηκαν και το μήνυμα που υπέθεσαν ότι σκόπευε να μεταδώσει ο δημιουργός-πομπός. Κάποιοι/ες μαθητές/τριες υποστήριξαν ότι το κινούμενο σχέδιο ίσως να υπαινίσσεται ότι μπορεί και επίτηδες να αποτυγχάνει η

διάσωση και όχι από λάθος εκτιμήσεις ή αργοπορία. Η εκπαιδευτικός ρώτησε αν μπορεί να ισχυριστεί κανείς ότι ο γελοιογράφος κρατά μια αποστασιοποιημένη, ουδέτερη στάση απέναντι στα γεγονότα. Οι μαθητές/τριες απάντησαν ότι αντιθέτως παίρνει θέση, ασκεί κριτική στην Ε.Ε. και συμπέραναν ότι σκοπός του είναι να προβληματίσει τους δέκτες του μηνύματος και εντέλει να τους κινητοποιήσει για να αναζητήσουν διαφορετικές λύσεις στο πρόβλημα.

Στη συνέχεια η ολομέλεια κλήθηκε να σκεφτεί πάνω στα ερωτήματα του μέρους Γ του φύλλου εργασίας: Πρώτον, έπρεπε να αναζητηθούν οι επιπλέον τρόποι που αξιοποιούνταν στην εκδοχή του κινούμενου σχεδίου και κατά πόσο συνέβαλλαν στη μετάδοση του μηνύματος. Οι μαθητές/τριες εντόπισαν την κίνηση, η οποία παρουσίαζε την εξέλιξη της πλοκής (ενώ αντίθετα η εικόνα αποτελούσε ένα στιγμιότυπο, την κατάληξη της ιστορίας) καθώς και τους ήχους, ιδίως εκείνον της πτώσης, που ζωντάνευαν, έκαναν σαφέστερη την εξέλιξη της υπόθεσης. Δεύτερον, τους ζητήθηκε να συγκρίνουν τις δύο εκδοχές του μηνύματος, αυτή της γελοιογραφίας και αυτή του κινούμενου σχεδίου. Οι μαθητές/τριες είπαν ότι το πλεονέκτημα του κινούμενου σχεδίου ήταν ότι, μέσω αυτού, η ιστορία και το απορρέον μήνυμα είναι άμεσα και εύκολα κατανοητά. Από την άλλη πλευρά παρατήρησαν ότι η γελοιογραφία αποτέλεσε μια διανοητική πρόκληση, κινητοποίησε τη σκέψη τους περισσότερο. Επιπλέον ακούστηκε η άποψη πως το μειονέκτημα της εικόνας που παρέχει πιο περιορισμένα στοιχεία θα μπορούσε να εκτιμηθεί και ως πλεονέκτημα, αφού εξαιτίας της λιτότητάς της είναι περισσότερο ανοικτή σε διαφορετικές αναγνώσεις.

Πριν τελειώσει η διδακτική ώρα, οι μαθητές κλήθηκαν να ανακαλέσουν τα βήματα που ακολούθησαν στο προηγούμενο μάθημα για να κατανοήσουν το μήνυμα της γελοιογραφίας (μέρος Δ του φύλλου εργασίας). Η εκπαιδευτικός σημείωνε τις απαντήσεις στον πίνακα τακτοποιώντας τις σε μια σειρά. Για παράδειγμα, αν μια απάντηση αναφερόταν σε μεθεπόμενο βήμα το κατέγραφε χαμηλότερα στον πίνακα, δηλώνοντας ότι κάποιο βήμα είχε παραλειφθεί. Όταν ολοκληρώθηκε η καταγραφή, η

εκπαιδευτικός ανακεφαλαίωσε τα βήματα, τονίζοντας τη σημασία που έχει η πρώτη φάση της παρατήρησης όλων των λεπτομερειών, η αναζήτηση του πριν και του μετά του στιγμιότυπου που καταγράφει η εικόνα και έπειτα η προσπάθεια συσχετισμού αντικειμένων που εμφανίζονται στην εικόνα με πιθανά σύμβολα και η αναζήτηση του τυχόν συμβολικού ρόλου των προσώπων μιας εικόνας και τέλος η άντληση στοιχείων χρήσιμων για την ερμηνεία από μια πιθανή λεζάντα-τίτλο, τη χρονολογία και/ή τον τόπο δημοσίευσης.

Την επόμενη ώρα η εκπαιδευτικός πρόβαλε στην οθόνη μερικές ακόμη γελοιογραφίες του Μ. Κουντούρη με θέμα την Ε.Ε. και το τμήμα εφάρμοσε διαδοχικά σε καθεμία από αυτές τα βήματα που είχαν καταγραφεί για την αποδόμηση και την ερμηνεία της εικόνας: Ένας/μία μαθητής/τρια αναλάμβανε να περιγράψει αναλυτικά την εικόνα που προβαλλόταν κάθε φορά στην οθόνη και να στήσει μια αφήγηση συμπληρώνοντας την εικόνα με ό,τι υπέθετε πως είχε προηγηθεί του συγκεκριμένου στιγμιότυπου και με ό,τι υπέθετε πως θα ακολουθούσε. Στη συνέχεια κάποιο άλλο μέλος του τμήματος εντόπιζε τα σύμβολα που περιείχε η εικόνα και προχωρούσε στην ερμηνεία της και στο μήνυμα που ήθελε να μεταδώσει. Αν υπήρχαν διαφορετικές εκδοχές, ακούγονταν και αυτές και συζητούνταν.

Οι εικόνες με τις οποίες ασχολήθηκε η ολομέλεια ήταν και οι τρεις του Μιχάλη Κουντούρη, δημοσιευμένες στο βιβλίο του *Utopia* (2013):

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

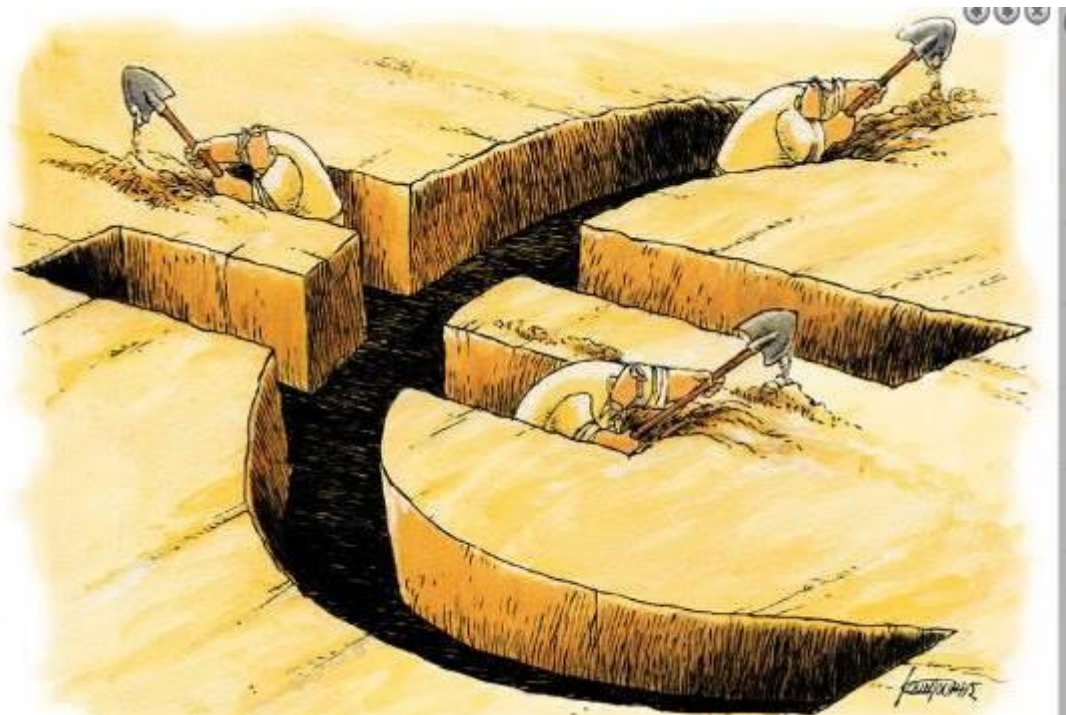
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

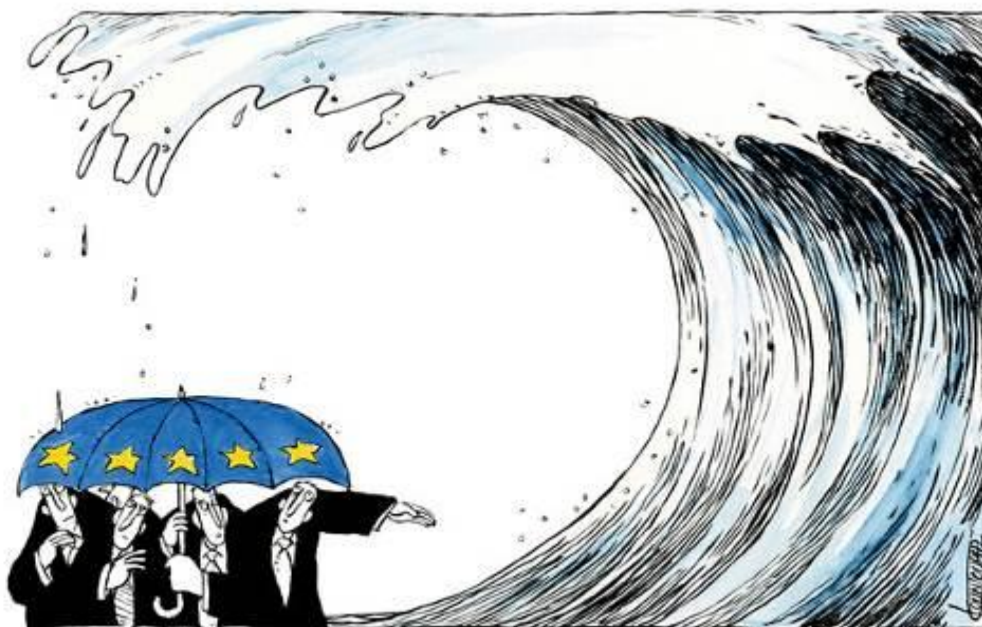
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Πριν το τέλος της διδακτικής ώρας, η εκπαιδευτικός ενημέρωσε το τμήμα ότι είχε αναρτήσει κάποιες ακόμη γελοιογραφίες που αφορούν την Ε.Ε. στο wiki του τμήματος και πιο συγκεκριμένα στη νέα σελίδα του με τίτλο «Η Ευρώπη σήμερα» και ταυτόχρονα είχε παραθέσει εκεί ιστότοπους όπου μπορούσαν να αναζητήσουν και άλλες γελοιογραφίες με αυτό το θέμα. Πρότεινε να επιλέξει κάθε μέλος του τμήματος μια γελοιογραφία από αυτές και να συντάξει ένα κείμενο με δύο μέρη, το πρώτο θα είναι η περιγραφή της γελοιογραφίας και το δεύτερο η ερμηνεία και ο σχολιασμός της. Μετά την ανατροφοδότηση της εκπαιδευτικού, οι μαθητές/τριες θα έπρεπε να φροντίσουν τη βελτίωση του κειμένου τους. Επίσης, οι μαθητές/τριες ενημερώθηκαν ότι πέρα από αυτή την υποχρεωτική εργασία είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν και από κάποιες που προτεινόταν ως προαιρετικές, οι οποίες ήταν πιο δημιουργικές και ευφάνταστες και για τις οποίες υπήρχαν σχετικές οδηγίες στο wiki.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ας εξασκηθούμε τώρα στην αποκρυπτογράφιση των μηνυμάτων που κρύβονται σε γελιογραφίες.

Ακολουθούν στο κάτω μέρος της σελίδας γελιογραφίες του ίδιου γελιογράφου ή και άλλων, που σχετίζονται με την Ευρωπαϊκή Ένωση και βρίσκονται σε ιστότοπους που παρατίθενται στο τέλος της σελίδας. Δείτε τις, διαλέξτε μία και προσπαθήστε να την αποκωδικοποιήσετε, ακολουθώντας τα βήματα που προτάθηκαν για τη βραβευμένη γελιογραφία του Κουντούρη. Αναρτήστε α) την περιγραφή και β) την ερμηνεία σας στον ακόλουθο υπερσύνδεσμο: [Αποκρυπτογραφούμε γελιογραφίες](#)

Δραστηριότητες δημιουργικής γραφής (Προαιρετικές εργασίες)

α) Υποθέστε ότι είστε δημοσιογράφοι και βρίσκεστε στον τόπο των γεγονότων της βραβευμένης (ή άλλης) γελιογραφίας. Ετοιμάστε το **ρεπορτάζ** στο οποίο μπορείτε να ενσωματώσετε υποθετικές συνεντεύξεις σε πλάγιο ή ευθύ λόγο και δικά σας σχόλια. Συμβουλευτείτε τις πληροφορίες για το κειμενικό είδος του **ρεπορτάζ** στον υπερσύνδεσμο που ακολουθεί όπου επίσης θα αναρτήσετε το **ρεπορτάζ** σας: [Ρεπορτάζ](#)

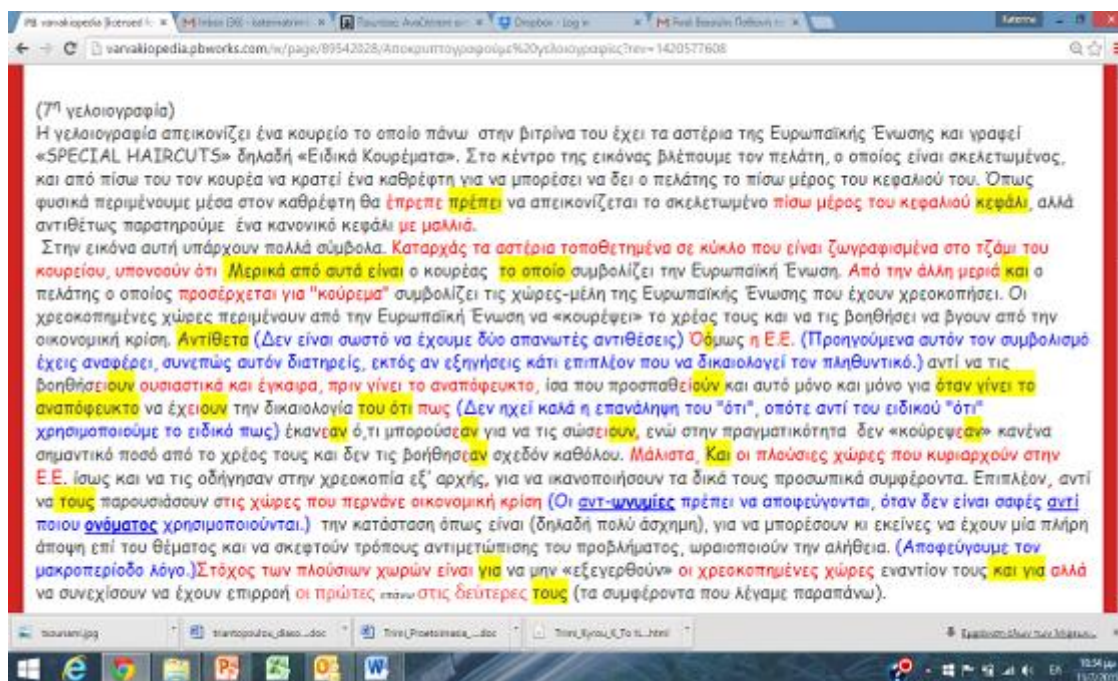
β) Μπορείτε να φανταστείτε τους διαλόγους που θα ακούγονται στη σκηνή που παρουσιάζεται στην επιλεγμένη γελιογραφία. Αναρτήστε τους διαλόγους στον παρακάτω υπερσύνδεσμο: [Ζωντανεύουμε τη γελιογραφία με διάλογο.](#)

Στιγμιότυπο με τις οδηγίες για την υποχρεωτική και προαιρετική παραγωγή λόγου

Στιγμιότυπο της σελίδας του wiki όπου αναρτήθηκε το σώμα των συναφών γελιογραφιών

Μετά την ανάρτηση των εργασιών, η εκπαιδευτικός έδωσε ανατροφοδότηση για την παραγωγή λόγου με τον εξής κώδικα (τον οποίο, σημειωτέον, χρησιμοποιούσε σε όλες τις εργασίες κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς): Σε κίτρινο φόντο τοποθετούσε ό,τι πρότεινε να αφαιρεθεί από το κείμενο και με κόκκινη γραμματοσειρά έγραφε ό,τι πρότεινε να προστεθεί, ενώ με γαλάζια γραμματοσειρά εντός παρένθεσης έγραφε εξηγήσεις των προτάσεών της ή κάποιο σχόλιο ή κάποια οδηγία κτλ. Οι μαθητές/τριες θα έπρεπε να μελετήσουν την ανατροφοδότηση αυτή και να προχωρήσουν στη βελτίωση του κειμένου.

Στιγμιότυπο από την ανατροφοδότηση της εκπαιδευτικού

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

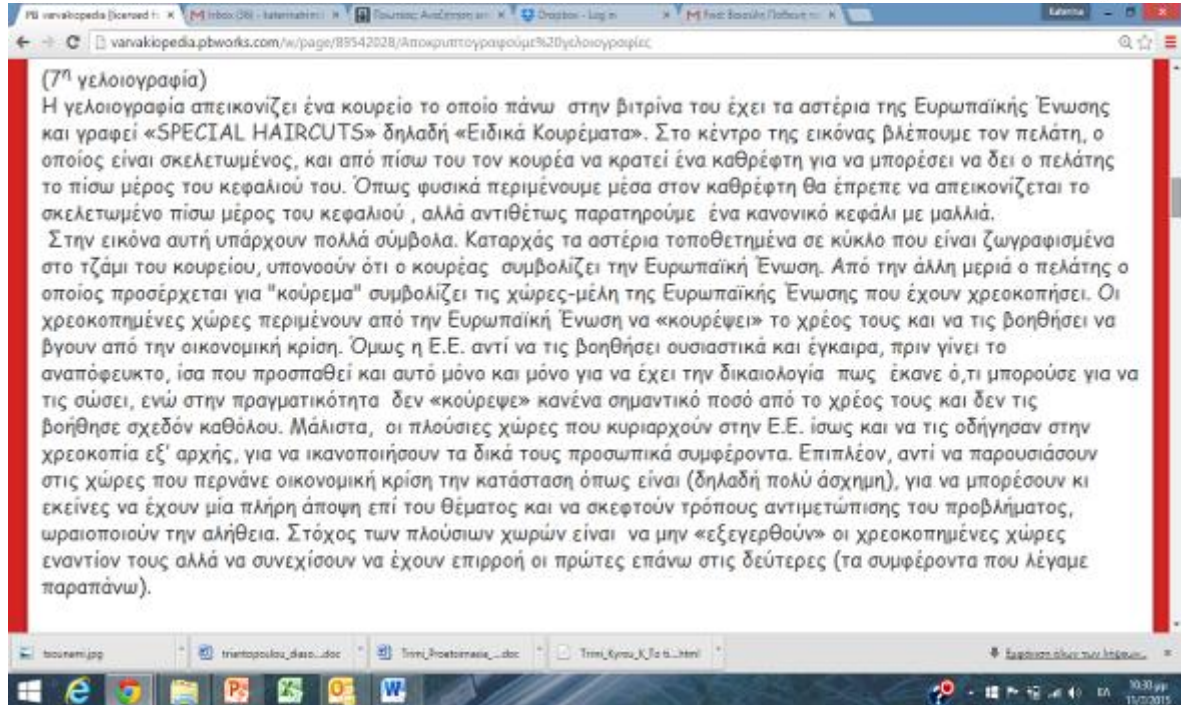

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Στιγμιότυπο από το ίδιο κείμενο αφού βελτιώθηκε από τον συντάκτη του

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας

Η αποστολή σας είναι

η ανίχνευση της κρυμμένης ιστορίας της γελοιογραφίας
και η ερμηνεία του μηνύματός της.

Η διαδικασία

Ακολουθήστε τα εξής βήματα:

- A) Ανίχνευση της κρυμμένης ιστορίας
- 1) Παρατηρήστε και καταγράψτε τα αντικείμενα και τα πρόσωπα της γελοιογραφίας, την ένδυση και την έκφρασή τους.
 - 2) Παρατηρήστε και καταγράψτε την οπτική γωνία (από κάτω, από ψηλά, από μπροστά, από πίσω) της γελοιογραφίας και κάντε υποθέσεις για τον τόπο των γεγονότων.

3) Αναζητήστε ποια είναι η δράση που παρουσιάζεται στη γελοιογραφία, χωρίς να την ερμηνεύσετε. Τι νομίζετε ότι γίνεται αυτή τη στιγμή;

4) Ποια δράση νομίζετε ότι προηγήθηκε και ποια νομίζετε ότι πρόκειται αμέσως να ακολουθήσει;

Β) Ερμηνεία της ιστορίας

1) Εντοπίστε αντικείμενα ή ανθρώπους που νομίζετε ότι λειτουργούν ως σύμβολα και κάντε υποθέσεις για τη σημασία τους.

2) Ποιο νομίζετε ότι είναι το μήνυμα της γελοιογραφίας; Για να καταλήξετε στο συμπέρασμά σας να λάβετε υπόψη σας:

- Τον χρόνο σύνθεσης της γελοιογραφίας, δηλαδή την ιστορική συγκυρία στην Ευρώπη τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο (2013)
- Τη λεζάντα της γελοιογραφίας (Η διάσωση της Ευρώπης)
- Το επικοινωνιακό πλαίσιο της γελοιογραφίας: πομπός, δέκτης, σκοπός.

Γ) Σύγκριση με το κινούμενο σχέδιο

Πόσο κοντά είναι οι υποθέσεις σας στην ιστορία που επινόησε ο δημιουργός; Θα παρακολουθήσουμε όλοι μαζί το κινούμενο σχέδιο που αποκαλύπτει την ιστορία που κρύβει η γελοιογραφία: <http://www.youtube.com/watch?v=oKyzqr1Ka7M>.

Ποια/ες ομάδες μάντεψαν σωστά την ιστορία; Ποιες ερμηνείες του μηνύματος ήταν ορθότερες;

Και τώρα, ώρα για σύγκριση:

α) Ποιοι επιπλέον τρόποι αξιοποιούνται στην εκδοχή του κινουμένου σχεδίου; Ποια η επίδρασή τους στη νοηματοδότηση του κειμένου;

β) Συγκρίνετε τις δύο εκδοχές του μηνύματος, αυτή της γελοιογραφίας και αυτή του κινουμένου σχεδίου. Ποια πλεονεκτήματα ή μειονεκτήματα βλέπετε σε κάθε εκδοχή;

Δ) Εφαρμογή της τεχνικής αποδόμησης-ερμηνείας της εικόνας

Θα δοκιμάσουμε να αποκρυπτογραφήσουμε το μήνυμα μερικών ακόμα γελοιογραφιών του ίδιου γελοιογράφου. Ας θυμηθούμε πρώτα ποια βήματα ακολουθήσαμε στο προηγούμενο μάθημα για την πρώτη γελοιογραφία του Μ. Κουντούρη:

.....

Ας εξασκηθούμε τώρα στην αποκρυπτογράφηση των μηνυμάτων που κρύβονται σε γελοιογραφίες.

Εργασία για το σπίτι: Από τις γελοιογραφίες οι οποίες παρατίθενται στη σελίδα του wiki του τμήματος με τίτλο «Η Ευρώπη σήμερα» και οι οποίες σχετίζονται με την Ευρωπαϊκή Ένωση επιλέξτε μία και προσπαθήστε να την αποκωδικοποιήσετε, ακολουθώντας τα ίδια βήματα που προτάθηκαν για τη βραβευμένη γελοιογραφία του Κουντούρη. Αναρτήστε ένα κείμενο με α) την περιγραφή της γελοιογραφίας και β) την ερμηνεία σας στην ακόλουθη σελίδα του wiki : Αποκρυπτογραφούμε γελοιογραφίες.

Ε) Δραστηριότητες δημιουργικής γραφής (προτάσεις για προαιρετικές εργασίες)

α) Υποθέστε ότι είστε δημοσιογράφοι και βρίσκεστε στον τόπο των γεγονότων της βραβευμένης (ή άλλης) γελοιογραφίας. Ετοιμάστε το ρεπορτάζ στο οποίο μπορείτε να ενσωματώσετε υποθετικές συνεντεύξεις σε πλάγιο ή ευθύ λόγο και δικά σας σχόλια. Συμβουλευτείτε τις πληροφορίες για το κειμενικό είδος του ρεπορτάζ στη σχετική σελίδα του wiki με τον τίτλο Ρεπορτάζ, όπου επίσης θα αναρτήσετε το δικό σας ρεπορτάζ.

β) Μπορείτε να φανταστείτε τους διαλόγους που θα ακούγονται στη σκηνή που παρουσιάζεται στην επιλεγμένη γελοιογραφία. Αναρτήστε τους διαλόγους στη σελίδα του wiki Ζωνταντεύουμε τη γελοιογραφία με διάλογο.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Αν υπάρχει το περιθώριο ή κρίνεται σκόπιμο να αφιερωθούν στη δραστηριότητα περισσότερες διδακτικές ώρες, θα μπορούσαν οι ατομικές εργασίες που ανατέθηκαν για το σπίτι να είναι ομαδικές και να συνταχθούν δια ζώσης στο σχολείο, κατά προτίμηση με τις ομάδες να εργάζονται σε σταθμούς εργασίας στο εργαστήριο πληροφορικής. Προεκτείνοντας μάλιστα τη συνεργασία τους εκτός αίθουσας, οι ομάδες θα μπορούσαν να συνεργαστούν μέσω του wiki για τη βελτίωση του κειμένου τους.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Αδύναμο σημείο της εφαρμογής του σεναρίου ήταν το γεγονός ότι αυτή δεν ξεκίνησε σε δίωρο, με αποτέλεσμα να απέχει αρκετές μέρες η ενασχόληση με την αποδόμηση της γελοιογραφίας από την προβολή του κινούμενου σχεδίου, που θα έλυνε το «μυστήριο» της ιστορίας που κρυβόταν στη γελοιογραφία. Έτσι, χάθηκε η αμεσότητα της σύγκρισης των ιστοριών που μάντεψαν οι ομάδες και της ιστορίας που είχε επινοήσει ο δημιουργός της γελοιογραφίας.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αρχάκης, Α. & Β. Τσάκωνα. χ.χ. «Διαβάζοντας ειδησεογραφικά κείμενα στη Γ2», άρθρο του υποστηρικτικού υλικού, ιστότοπος *Διαδρομές στη διδασκαλία της νέας ελληνικής γλώσσας*, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. http://elearning.greek-language.gr/pluginfile.php/1611/mod_resource/content/3/eidiseografika.arthra.sti.G2.pdf [10.06.2015]

Cope, B. & M. Kalantzis (επιμ.). 2000. *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London/New York: Routledge.

Freire, P. [1968] 2014. *Pedagogy of the oppressed*. New York: Bloomsbury Publishing USA.

Κουντούρης, Μ. 2013. *Utopia*. Αθήνα: Cartoon Ark.

Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. 2011. *Πρόγραμμα Σπουδών για τη Διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας & της Λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο*. ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα)- Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. Αθήνα. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps.php> [22/1/2014].

Σαπουντζής, Γ. 2011. Η εφαρμογή της θεωρίας του Κοινοτικού Εποικοδομητισμού (Communal Constructivism, C.C) σε περιβάλλοντα διαδικτυακής εκπαίδευσης. Στο *Τα Εκπαιδευτικά*. τ. 99-100, 162-171.